ЕРЛАР ДЕГРАДАЦИЯСИ - ДАВР МУАММОСИ

МАРКАЗИЙ ОСИЁДА ЕРЛАР ДЕГРАДАЦИЯСИГА ҚАРШИ КУРАШИШ: МУАММОЛАР ВА ЕЧИМЛАР

Ер куни нишонлаш аслида 1970 йил 22 апрелда АҚШда атроф-муҳит фаоли сенатор Гейлорд Нелсон ташаббуси билан бошланган. Ўшанда у йирик нефть тўкилишига гувоҳ бўлганди. Сенатор экологик вазиятга бефарқ бўлмаган ташаббускор гуруҳ тузишга қарор қилди ва кейинчалик ушбу сана байрам сифатида нишонланадиган бўлди.

Ана шундан буён дунё мамлакатлари қатори Ўзбекистонда ҳам ер куни кенг нишонланади. Бу кунда бутун жаҳон соҳа олимлари томонидан долзарб мавзу юзасидан халқаро илмий анжуман ва кўргазмалар ташкил қилинади. Шунинг билан бир қаторда олимлар сайёрани қутқариш учун инсоният олдида турган қийин вазифалар ҳақидаги тақдимотлари орқали ўзаро тажриба алмашади. Сўнгги йилларда атроф-муҳитга ғамхўрлик қилиш муҳим масалага айланиб, муаммо тобора кучайиб бораётгани бор ҳақиқат. Борган сари ер шарида соғлом деб ҳисобланган тупроқлар камайиб кетмоқда.

Тошкентда «22-апрель – Халқаро ер куни» га бағишланган «Марказий Осиёда ер деградациясига қарши кураш: муаммолар ва ечимлар» мавзусида халқаро анжуман ўтказилди. Мазкур тадбир Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги томонидан БМТнинг Тараққиёт дастури, Озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилоти (ФАО) ва Германия халқаро ҳамкорлик жа-мияти (GIZ) ҳамкорлигида ташкил етилди.

Унда Марказий Осиё давлат- лари, Россия, Германия, Туркия, Жанубий Корея каби мамлакатлардан иқлим ўзгариши ва ерларнинг деградация-сига қарши кураш бўйича тегишли вазирлик ва идоралар вакиллари, експертлар, соҳа олимлари иштирок етишди.

Форумда бугунги глобал иқлим ўзгариши даврида биргаликда ҳал етилиши мумкин бўлган жуда муҳим вазифалар: - қишлоқ хўжалиги ерларининг тупроқ унумдорлигини сақлаб қолиш ва ошириш, ерлар деградациясига қарши курашиш, бот-қоқланиш, шўрланиш ва чўлланишнинг олдини олиш каби масалалар муҳо-камалар марказида бўлди. Бу эса ўз навбатида тадбирда бевосита ҳамда

ISSN 2181-0826 2/2023 y.

билвосита қатнашаётган бутун жаҳон аҳли диққат эътиборини бир жойга жамламай қолмади.

БМТнинг Атрофмуҳит дастури бўйича тайёрланган глобал экологик тараққиёт ҳисоботида келтирилган маълумотларга кўра, ҳозирда бутун ер шарида 2 миллард гектарга яқин ер майдонлар турли даражада деградацияга учраган.

Албатта, бу галги йиғилиш олимларнинг фақатгина ер ресурсларининг қанчалик камайиб ёки қишлоқ хўжалиги айланмасидан чиқиб бораётганлиги тўғрисидаги ҳисоботлари эмас, балки уни амалий тадқиқотлар натижаси ўлароқ илмий асосларга таянган ҳолда муҳофаза қилиш ва ердан оқилона ҳамда барқарор фойдаланиш масалаларига оид мавзуларда атрофлича муҳокама қилишдир.

Шунингдек форумда мезбон Ўзбекистон ҳукумат аъзолари ва зиёли олимлари иштирокчиларининг ҳам тақдимотлари ўтказилди. Турли мамлакатлардан ташриф буюрган експертлар ерларнинг деградациясига қарши курашиш, қурғоқчилик ва чўлланишнинг олдини олиш, тупроқ унумдорлигини ошириш, яйловларни тиклаш, глобал иқлим ўзгаришларига мослашиш, озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш, қишлоқ хўжалигига замонавий инновацион усулларни жорий етиш борасида олиб борилаётган ишлар бўйича ўз тажрибалари билан ўртоқлашишди.

Шу ўринда форум иштирокчиларини диққат марказида, сўнгги йилларда мамлакатимизда ерлардан самарали фойдаланиш ҳамда уларни муҳофаза қилишнинг ҳуқуқий асослари Ўзбекистон Республикасининг Ер кодекси, «Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги, «Давлат ер кадастри тўғрисида»ги, «Фермер хўжалиги тўғрисида»ги, «Деҳқон хўжалиги тўғрисида»ги, «Ер ости бойликлари тўғрисида»ги, «Ўрмон хўжалиги тўғрисида»ги қонунлари ва бошқа қонуности ҳужжатлари билан тартибга солиниб бораётганлиги, айниқса, Президентимиз томонидан ўтган йилнинг 10-июнидаги «Ерлар деградациясига қарши курашишнинг самарали тизимини яратиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Қарори ва унинг ижроси тўғри йўлга қўйилганлиги бўлди.

Форумда ерлар деградацияси жараёнларига қарши курашиш бўйича давлат дастурлари ва истиқболли стратегиялар, ҳалқаро алоқаларни мустаҳкамлаш йўлида олиб борилаётган амалий ишлар хусусида БМТнинг Ўзбекистондаги ФАО ваколатхонасининг техник лойиҳалар кординатори Олимжон Қаҳҳоров, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Аграр ва сув хўжалиги масалалари қўмитаси раиси Баҳодир Тожиев, Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазири ўринбосари Қаҳрамон Юлдашев, «Ўздаверлойиҳа» ДИЛИ

Бош директори Руҳиддин Тўраев, Тупроқшунослик ва агрокимёвий тадқиқотлар институти директори Шуҳрат Бобомуродовлар ахбороти ва соҳа олимларининг тақдимотлари тингланди.

Дарҳақиқат, халқаро экология муаммоси туфайли сайёрамиз табиати қаттиқ азобланмоқда. Иқ-лим ўзгариши, табиатнинг инсон томонидан ўзгартирилиши ва биохилма-хилликни бузувчи номақбул амалиётлар, масалан, ўрмонларни кесиш, ердан фойдаланиш қоидаларини бузилиши тупроқ унумдор қатламини емирилишини тезлаштирмоқда. Ҳарорат ҳаддан ортиқ кўтарилиб, турли минтақаларда кўплаб ўрмон ёнғини, сув тошқини, мисли кўрилмаган шамол бўрони кузатилмоқда. Буларнинг бари миллионлаб инсонлар ҳаётига жиддий салбий таъсир кўрсатмоқда.

Анжуманда таъкидланганидек, жаҳон ҳамжамияти ҳар доим сайёрамизни тиклаш ва табиат билан муроса қилиш учун барча саъй-ҳаракатларни амалга ошириш мажбуриятини олишга чақириб келади. Буларнинг барчаси ҳар биримизни хавотирга солиши, табиатга меҳр билан жиддий муносабатда бўлишга ундаётганлигидан дарак беради. Шу боисдан хулосани қандай чиқариб уни амалда қай тарзда бажариш эса ўзимизга ҳавола...

Акбар ХУДОЙҚУЛОВ,
ТАТИ Матбуот котиби

ISSN 2181-0826 2/2023 y.